

# שיחת השבוע

ערב שבת-קודש  
פרשת בראשית

877 הגיליון השבועי לכל יהודי

כ"ח בתשרי התשס"ד  
(24.10.03)

יוצא לאור על-ידי צעירי-אגודת-חב"ד — המרכז ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל' 03-9607588 • עורך: מנחם ברוד • יו"ר: הרב יוסף-יצחק אהרונוב



## הטיעון הצודק והמוסרי

התורה בוחרת לפתוח בסיפור הבריאה כדי לספק לנו תשובה הולמת מול טענות הגויים: "ליסטים אתם, שכבשתם". זו התשובה הניצחת לטענות נגד ה'כיבוש'

לד יהודי מתוודע לפרשת בראשית כבר בן-הילדים. הגנת מצירת לו את סיפור הבריאה והילדים שרים מה ברא ה' בכל יום מששת ימי בראשית. זו ההתחלה הטבעית של החינוך היהודי — ההכרה שהקב"ה ברא את השמים ואת הארץ, ומכאן מתחיל כל השאר.

אבל דבר זה, שנראה לנו פשוט וטבעי, אינו מובן מאליו בעיני חכמי ישראל. הללו שואלים — וכי התורה היא ספר היסטוריה וסיפורים? התורה עניינה להורות את עם-ישראל כיצד לחיות, ועל-כן לכאורה היה נכון יותר לפתוח את התורה במצווה הראשונה שנצטוו בה ישראל.

מדוע בכל-זאת התורה נפתחת בסיפור הבריאה? התשובה צריכה לעורר מחשבה: כדי לבסס את זכותו של עם-ישראל על ארץ-ישראל! "שאם יאמרו אומות-העולם לישראל — ליסטים אתם, שכבשתם ארצות שבעה גויים, הם אומרים להם — כל הארץ של הקב"ה היא; הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו. ברצונו — נתנה להם, וברצונו — נטלה מהם ונתנה לנו" (רש"י בשם רבי יצחק).

### אמונה ככלי הסברתי

כדאי להתבונן בדברים: התורה משנה את סדר כתיבתה ובוחרת לפתוח בסיפור הבריאה, אך ורק כדי לספק לנו תשובה הולמת מול טענה אפשרית מצד הגויים: "ליסטים אתם, שכבשתם". בדרך זו התורה מציידת אותנו בתשובה ניצחת אם יטענו הגויים נגד ה'כיבוש'.

הכרסום החמור שחל בדעת-הקהל העולמית והישראלית בזכותנו על ארץ-ישראל, נובע בראש ובראשונה מהעובדה שחדלנו מלהשתמש בתשובה המוחצת שסיפקה לנו התורה, ובמקומה הרבינו לדבר על 'זכויות היסטוריות' ועל החלטות האו"ם למיניהן. רצינו מאוד להצטייר כאנשים נאורים ו'מתקדמים', שאינם מסתמכים על התנ"ך ה'ישן'. לבסוף הצטיירנו ככובשים אכזריים וכבלתי-צודקים.

אמונה היא לא רק מקור כוח פנימי רב-עוצמה,

## יש חדש

### סיום הרמב"ם היומי

בשבת זו, כ"ט בתשרי, יסתיים מחזור הלימוד העשרים ואחד של הרמב"ם היומי, ויפתח מחזור הלימוד העשרים ושניים. כמורכב יסתיים ביום זה המחזור השביעי בלימוד פרק אחד ליום (מסלול לימוד לשלוש שנים), ויפתח המחזור השמיני. את לימוד הרמב"ם היומי תיקן הרבי מליובאוויטש, ומעלתו המיוחדת, שבדרך זו המוני בית-ישראל לומדים יחדיו את כל הלכות התורה. חגיגות הסיום יפתחו א"ה במוצאי שבת-קודש, ליד ציון הרמב"ם בטבריה, בשעה 9 בערב. לאחר מכן תהיה סעודה חגיגת במלון 'החוף השקט' בעיר. מטה הרמב"ם היומי, שעל-יד צעירי-חב"ד, הפיק לוח-לימוד למחזור החדש, ואפשר לקבלו בבתי-חב"ד או בטל' 03-9607588.

### "חגיגות החומש"

ביום שני, ח' במרחשוון (3.11), יחלו בבית צעירי-חב"ד בכפר-חב"ד חגיגות החומש. בחגיגות ישתתפו בע"ה רבבות תלמידי כיתות ב מכל רחבי הארץ. הילדים ייהנו מ'הכנסת אורחים' ב'אוהלו של אברהם אבינו', יצפו בסופר סת"ם, יתנסו בכתיבה על קלף, יבקרו במרכז למידה של מוצאי סת"ם, יחזו ב'מסע מרתק בעקבות הבריאה', יועסקו בסדנה יצירתית, והעיקר — תכנית חווייתית בבית-הכנסת, שבשיאה ריקוד עם ספר-התורה. כל ילד יקבל שי מיוחד בתום האירוע. הביקורים בהרשמה מראש בלבד, טל' 03-9607588.

### דפי שופר

הופיעה המהדורה התשיעית של מדרך דפי שופר, לכשרות, נופש וצרכנות דתית. במדרך 336 עמודי מידע. טל' 03-9678555.

## זמני השבוע

ייושלים ת"א חיפה באר-שבע אילת ניו-יורק  
כניסת השבת 4:22 4:37 4:27 4:40 4:38 4:45  
צאת השבת 5:34 5:36 5:34 5:37 5:38 7:45

המולד: שבת-קודש, 5:11 אחה"צ 6- חלקים  
ראש-חודש: בימים ראשון ושני  
פקס: 03-9606169  
אינטרנט: www.chabad.org.il  
דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות  
נא לשמור על קדושת הגיליון

# האור שנגנז לעתיד לבוא

מציאות זו מנעה את אפשרות הבחירה, שהרי מי יכול לבחור ברע כאשר העולם עצמו מגלה את הכוח האלוקי שבו? על-כן נדרשה הבדלה: "ראה שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבוא". הקב"ה הבדיל את ה'טוב' הזה שבאור, כדי שיהיה אפשר לבחון מי צדיק ומי רשע, על-ידי הבחירה החופשית.

## לעתיד ישוב ויתגלה

זו משמעות ההבדלה שנעשתה באור: הקב"ה הסתיר את ה'טוב' שבאור, את הגילוי על מהותה ותכליתה של הבריאה, ומעתה איננו רואים בגלוי שהעולם הוא אלוקות.

כך יכולה להתקיים הבחירה החופשית, עד זמן הגאולה, שאז ישוב הקב"ה ויגלה את האור הגנוז, ואז "וידע כל פעול כי אתה פעלתו", עד "וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר".

(לקוטי שיחות כרך כה, עמ' 1)

הפשט מתאר את הצד החיצוני והגלוי של הדברים, ואילו הדרש והאגדה עוסקים ברובד הפנימי והנסתר שבהם. בדרך-כלל הדברים מתפרשים תחילה בדרך הפשט, ולאחר מכן בא הדרש; אולם יש דברים שברור מראש כי הם דברים פנימיים ונסתרים, ועל-כן הם מתפרשים תחילה בדרך הדרש.

כך גם בפסוק שלנו. התורה אומרת "וירא אלוקים את האור כי טוב – ויבדל". כלומר, הקב"ה ראה שבאור יש 'טוב' מיוחד, ואותו הוא הבדיל ושמר לצדיקים לעתיד לבוא. מהו ה'טוב' הזה, שהיה באור ביום הראשון ונגנז לאחר מכן?

## גילוי הפנימיות

ה'טוב' שבאור הוא הגילוי על מהותה הפנימית של הבריאה. זה בכלל עניינו של האור – הוא אינו משנה את עצם מהותם של החפצים, אבל הוא חושף אותם לעינינו. כשהקב"ה ברא את העולם, האירה בגלוי מהותו האמיתית ותכלית בריאתו. היה אפשר 'לראות' כי העולם אינו מציאות לעצמו, אלא כל-כולו נובע מהכוח האלוקי.

יום הראשון של הבריאה, לאחר בריאת השמים והארץ, נברא האור. מספרת התורה: "וירא אלוקים את האור כי טוב, ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך". מפרש רש"י: "אף בזה אנו צריכים לדברי אגדה. ראהו שאינו כדאי להשתמש בו רשעים, והבדילו לצדיקים לעתיד לבוא". לאחר מכן מביא רש"י פירוש שני: "ולפי פשוטו כך פרשהו – ראהו כי טוב, ואין נאה לו ולחושך שיהיו משתמשין בערבוביה, וקבע לזה תחומו ביום, ולזה תחומו בלילה".

בדרך-כלל, כאשר רש"י רואה להביא שני פירושים, הוא מקדים את פירוש הפשט לפירוש הדרש, אולם כאן הוא מקדים ומביא את הדרש, "דברי אגדה"; שכן פסוק זה מתפרש טוב יותר על-פי הדרש מאשר על-פי הפשט. אור וחושך מובדלים מעצם מהותם. כשיש אור – אין חושך. מהו אפוא הצורך להבדיל ביניהם? לכן מתבקש לומר שהפסוק הזה רומז לעניינים פנימיים נסתרים.

## ה'טוב' הובדל

זה גם ההבדל הבסיסי בין הפשט לדרש:

## מן המעייין

נושא השבוע: אור

## אמרת השבוע לא להוסיף חטא

בימי הצאר הרוסי ניקולאי נשלח פעם אחת חייל לעמוד על גשר ולהבטיח שהדרך תהיה פנויה בעת הגעת מרכבתו של הצאר. השעות עברו והצאר לא הגיע. חשב החייל שמן-הסתם חל שינוי בנתיב הנסיעה, ומכיוון שהיום היה יום חם, פשט את בגדיו ויורד לרחוץ בנהר. בעודו מתרחץ שמע פתאום את קול גלגלי המרכבה המלכותית. קפץ מיד מן המים וסימן בידו שהדרך פנויה.

הצאר, שראה לפניו חייל ערום, הורה לעצור ושאלו כיצד העז להתייצב כך לפניו. אמר החייל: "אמנם חטאתי שעזבתי את משמרתי, אך האם בגלל זה עליי להוסיף לחטוא ולעכב את מסעו של המלך?!"

כך פירשו חסידים את שאלת הקב"ה לאדם הראשון: "מי הגיד לך כי עירום אתה" – אמנם חטאת, אך מדוע אתה מוסיף לשקוע בחטא!

## נגנז בסיפורי התורה

אור התורה ויסודותיה נגנזו לצדיקים בסיפורי המעשיות שבתורה. כאשר הצדיקים מעיינים בהם ודורשים על-ידם את הקב"ה, עתיד האור הגנוז הזה לבוא ולהתגלות לפניהם.

(כתר שם טוב)

## אור ורז

"אור" בגימטריה 'רז' ו'זר'. עבודת הצדיקים היא לגלות את ה'רז' שקיים גם ב'זר', ואז נעשה אור, שכן מי שיודע את ה'רז' המצוי בכל דבר, יכול להאיר אור.

(הבעל שם טוב)

## אור החכמה

החכמה מכונה אור, כפי שנאמר בזוהר ש'אור' הוא החכמה. תפקיד השכל להאיר את המידות שבלב, על-ידי שהשכל מתלבש במידות להנהיגן שיהיו על-פי השכל, לא פחות ולא יותר.

(אדמו"ר הרי"צ מליובאוויטש)

## האור שנגנז

אור שברא הקב"ה ביום הראשון, אדם צופה ומביט בו מסוף העולם ועד סופו. כיוון שהסתכל הקב"ה באנשי דור המבול ובאנשי דור הפלגה, שמעשיהם מקולקלים, עמד וגנזו והתקינו לצדיקים לעתיד לבוא.

(בראשית רבה)

## על-ידי הצדקה מגלים

אף-על-פי שגנז הקב"ה את האור הזה בעבור הצדיקים לעתיד לבוא, על-ידי הצדקה שיהודי עושה הוא ממשיך את האור הזה מלמעלה, שגם היום יהיה בגילוי למטה.

(ספר המאמרים תרח"צ)

## הקב"ה מאיר

"וירא אלוקים יהי אור ויהי אור" (בראשית א, יג). כאשר יהודי בא בתפילה ובבקשה מהקב"ה שיהיה לו אור, שילך בדרך האור ולא ישקע עוד בחושך, אזי "ויהי אור" – השם יתברך מאיר לו את הדרך.

(רבי נח מלכוביץ)

# ומי כעמך ישראל

בעוד שעה תפרוס שבת המלכה את כנפיה על עיר-הקודש. תושבי ירושלים משלימים את הכנותיהם ליום המנוחה. הטמנה אחרונה, חליטת תה, הברשת שטריימל, הטבת נר, כיסוי החלות.

רבה של ירושלים, רבי יוסף-חיים זוננפלד, יוצא מביתו לעבר בית-הכנסת. פוסע הרב בין הסמטאות ופוגש בדרכו את זקני היישוב, המזדרזים לתפילת מנחה. "שבת-שלום", מאחלים הם לו ביראת-כבוד, והוא משיב להם באותו מטבע ובמאור-פנים.

לפתע עוצר רבי יוסף-חיים מלכת, ופונה לתוך חצר קטנה שבטבורה שוכן ביתה של ביילה האלמנה. נוקש הוא קלות על הדלת הפתוחה למחצה ונכנס פנימה. כל השבוע מצפה ביילה לדקה זו של אושר.

בכל יום חמישי טורחת ביילה ואופה במר-דיה עוגיות. את מחציתן היא מחלקת לחולים הרתוקים למיטותיהם, ואת המחצית השנייה שומרת היא לרגע טמיר זה. "אה! לו רק אפשר היה לטעום מהן עכשיו!" אומר רבי יוסף-חיים לאלמנה הקורנת מנחת. כך מדי שבוע בשבוע – ביילה אופה, הרב משבח ואינו טועם, והיא מתמלאת אושר עד בלי די.

כזה הוא רבה של ירושלים וזה המנהג שאימץ לעצמו – בכל יום שיש לעת ערב, שעה לפני כניסת השבת, יוצא הוא לסיבוב בין בתי החלכאים והנדכאים, כדי להאיר ולשמח, ולו גם לדקות מעטות, את נשמותיהם הדוויות.

משם פונה רבה של ירושלים לצריפו הדלוח של "וסלה' הדרשין". כך הכול מכנים את המסכן, בגלל הדרשות אין-ספור שנוהג הוא לשאת, בחצר בית-הכנסת, באוזני כל מי שרק מוכן להאזין. גם עליו אין רבי יוסף-חיים פוסח.

"על מה תדבר השבת?", שואל אותו רבה של ירושלים בחיך טוב. "השבת אדרוש על מידת הביטחון", עונה יוסף-חיים ברצינות תהומית. "בזמן האחרון חש אני הלישות מסויימת אצל הבריות בעניין זה". רבי יוסף-חיים חיים מהנהן בהסכמה ונפרד מעמו בברכת השבת שבפתח. כך מוסיף רבה של ירושלים לפקוד את בתיהם של כל עלובי החיים ביישוב. ומדי יום שיש מסתיים הסיבוב במרתף טחוב ואפל, שבו מתגוררת הינדה הישישה.

## איש הניגודים

הכוח לגאולה ניתן מיד עם הבריאה, כפי שאומרים חז"ל על הפסוק "רוח אלוקים מרחפת על-פני המים" – "זה רוחו של מלך המשיח". אולם כוח זה לא התממש בבריאה עצמה, והמשימה הוטלה על האדם, שדווקא הוא יכין את העולם לקליטת אור הגאולה. נשאלת אפוא השאלה, למה לא ברא הקב"ה מלכתחילה עולם של גאולה?

ההסבר הוא, שהקב"ה רוצה דווקא בדבר שנראה סתירה פנימית: מצד אחד שזה יהיה עולם גשמי וחומרי, שמרגיש את עצמו כמציאות עצמאית, ובה בשעה יאיר בו האור האלוקי העליון ביותר. זו משמעות המאמר "נתאוהו הקב"ה להיות לו יתברך דירה בתחתונים" – מצד אחד זה יהיה עולם תחתון, ומצד שני יהיה העולם "דירה" לו יתברך.

לכן הוטלה המשימה הזאת על האדם, שאף בו יש ניגודים שלכאורה אינם יכולים להתיישב יחדיו. בזה כוחו ויחודו של האדם, שעליו נאמר "הן האדם היה כאחד ממנו".

## גוף – מעפר; נפש – חלק מהקב"ה

כל הברואים נבראו בבת-אחת מהמאמר האלוקי. כאשר אמר הקב"ה: "ישרצו המים שרץ נפש חיה" – נבראו מיד כל יצורי המים, גופם ונפשם כאחד; וכך גם בבריאת העופות וחיות היבשה. אבל בבריאת האדם אנו רואים הבחנה ברורה בין הגוף לנפש. תחילה נעשה הגוף: "וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה" – גולם נטול חיות, ורק אחר-כך נפח בו נשמה.

כאן בולטים שני קצוות מנוגדים: גוף האדם נברא מהדבר הנחות ביותר שבבריאה – עפר דומם, ואילו נשמתו באה על-ידי פעולה מיוחדת של הקב"ה – "ויפח באפיו נשמת חיים", שעל זה אומר הזוהר: "מאן דנפח, מתוכיה נפח" (=הביטוי 'נפח' אמור על דבר שבה עמוק מבפנים). כלומר, הנשמה באה מדרגה עליונה ביותר, "מתוכיותו ומפנימיותו" של הקב"ה, כביכול.

פער זה בין גוף האדם לבין נפשו משקף את שני הקצוות המנוגדים שבאישיותו. מצד גופו, יש בו נטיות מהשפלות שבבריאה – עד לדרגת עפר ממש. כשאדם הולך אחר נטיות גופו, הוא עלול להידרדר למטה הרבה מדרגת חיה טרופת, ולהגיע לתהומות של אכזריות ומידות רעות שאפילו אצל חיה אי-אפשר למצוא כמותן. מצד שני, יש בו נשמה רוחנית נאצלת ביותר, שבמהותה העצמית היא מעל כל הבריאה וגדריה, ועל-ידיה האדם יכול להגיע לרמות מופלאות של רוחניות וטוב.

## חיבור הניגודים

החיבור בין גוף האדם לבין נפשו הוא פלא תמידי, שרק הקב"ה יכול לחוללו. אך בחיבור זה ניתן לאדם הכוח להשליט את הנפש על הגוף, ולכוון את התנהגותו של הגוף השפל והנחות על-פי דרכה של הנשמה. תכלית חיי האדם היא, שאף הוא, בהתנהגותו ובאורח-חיייו, יחבר 'מעלה' ו'מטה' – יחדיר את הקדושה העליונה ביותר בתוך המציאות הנחותה ביותר.

דבר זה מסביר למה היה גוף האדם צריך להיעשות דווקא מן העפר, מהדבר הנחות ביותר. האורל וייעוד-חיי הוא לרומם את העולם ולהחדיר בו קדושה, על-כן צריך היה שגם בו עצמו יבואו לידי ביטוי כל חלקיו של העולם. לו היה האדם נברא מחלקיו הנעלים יותר של העולם, לא היה יכול להרים את חלקיו התחתונים. לכן נברא גופו מעפר הארץ, מהרובד הנמוך ביותר של הבריאה, כדי שבהתרוממותו ירים גם את העולם מלמטה.

נמצא אפוא שנחיתות גופו של האדם היא דווקא ממעלותיו, שעל-ידי כך יוכל לרומם אף את דרגת ה'דומם' לקדושה. כשיהודי אוכל לשם שמים ומשתמש בגופו לעבודת ה' – הוא מעלה לקדושה לא רק את עצמו, אלא את העולם כולו, מחלקיו הנמוכים ביותר ועד הדרגות הגבוהות ביותר, ובכך הוא מכשיר את העולם כולו לקבלת אור הגאולה (ראה תורה-אור בראשית ג,ד. תורת-חיים בראשית).

כבוד רב רוחש רבה של ירושלים לישישה המופלגת. בדרך-כלל הוא נוהג להתעכב בביתה דקה או שתיים ולהתעניין בשלומה. הפעם דוחקת בו השעה והוא מזדרז להיפרד ממנה. "שבת-שלום, רבנית", מאחל לה רבי יוסף-חיים וכבר נפנה לצאת.

אין איש יודע את גילה המדוייק. לפני שנים רבות עלתה ארצה בגפה מפולין. אישה למודת-סבל וייסורים. כל גופה כואב ודואב, ואילולא נשות ירושלים הטובות, הסועדות אותה מדי יום ביומו במסירות, ספק רב אם הייתה מגיעה עד הלום.

אלא שהפעם יש להינדה הישישה משאלה מיוחדת. "ברכני, רבי!", מבקשת היא בקול חלש. רבי יוסף-חיים ממחר להשיב פניו אליה ואומר: "ריבוננו-של-עולם, הי-ירצון מלפניך שכל צאצאיה של יהודייה יקרה זו, בכל מקום שהם, ילכו בדרך הישר".

שוב מבקש רבי יוסף-חיים למהר לבית-הכנסת, אולם עדיין אין הינדה מרוצה. "רבי, מה יאה עליי? מדוע אין רבנו מברך גם אותי?".

רבי יוסף-חיים נחרד לעצם המחשבה כי פגע בישישה. "בוודאי! בוודאי!", אומר הוא מיד ומוסיף: "הי-ירצון מלפני הרופא כל בשר, שהינדה לא תסבול חלילה שום צער ומכאוב".

שעת מנחה הנה הגיעה ורבי יוסף-חיים מנסה להיפרד מהינדה הזקנה, אך זו טרם באה על סיפוקה. "רבי!", מגביהה היא את קולה ככל יכולתה, "ברכני באריכות ימים ושנים!".

רבי יוסף-חיים מחייך אליה ומבקש לעשות כרצונה. הינדה מפרשת את חיוכו כהבעת פליאה. "אל-נא יתפלא רבנו על בקשת", מסבירה הישישה בהתרגשות. "בוודאי איני צריכה לספר לו על המדרשים הרבים המתארים את רבבות המלאכים שנוצרו בשמי מעלה בשביל מטרה אחת ויחידה – להגיד פעם אחת 'קדוש, קדוש, קדוש'".

הינדה עוצרת לרגע ומיד ממשיכה: "ואילו אני – לא פעם אחת ולא שתי פעמים, אלא פעמים רבות בכל יום – זוכה לברך 'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם, שהכול נהיה בדברך' ושאר ברכות, וכן להתפלל, ולקרוא קריאת-שמע, שחרית וערבית; האין רבנו סבור כי ראוי שארצה אריכות ימים כדי שאזכה לומר עוד ברכה לקב"ה, עוד 'הללויה' ועוד 'אמן'? ברכני רבי בברכת חיים, למען לא אחדל מלברך את אבינו שבשמים!".

התרגשות גדולה אופפת את רבי יוסף-חיים. ניכר עליו כי דבריה הנוקבים של הינדה יורדים אל תוך חזרי ליבו. רבי יוסף-חיים מכוון את כל ר"מ"ח איבריו ושס"ה גידיו, לקיים את משאלתה.

ובזמן שהחמה עומדת לשקוע ניצב לו רבי יוסף-חיים במרתף הטחוב של הינדה הישישה ובעיניו עצומות נושא תפילה: "ריבוננו-של-עולם, הבט משמים וראה כמה צדקת זו מייקרת כל רגע בעולמך. ראה כמה מחבבת היא כל ברכה וכל 'אמן'. תן לה אריכות ימים ושנים טובות, כדי שתזכה להללך ולשבחך עוד זמן רב".

רק אז, לאחר שהינדה הישישה נתרצתה, יכול רבי יוסף-חיים להיפרד ממנה ולחוש לבית-הכנסת. באותו ליל-שבת זהרו פניו של רבי יוסף-חיים באור יקרות. תפילתו נישאה במתיקות מיוחדת ומתוך לב מתרוגן – "לכו נרננה לה..."

נציפייה לנאולה "זה האור נגנו לצדיקים לעתיד לבוא, ואי-אפשר לזכות אליו בלי הקדמת הקליפה, דהיינו ארבע גלויות, ויגרמו לעשות תשובה, ואז יבוא משיח – ויאמר אלוקים יהי אורי" (שליה, פסחים שאי)

## "כולם בחכמה עשית"

נכנס לתמונה תהליך המתלציה שגילה סידר: "ימים אחדים לאחר היווצרות העובר מצטרף לז"א חומר כימי ש'מדלג' על אותם עשרים אלף גנים של 'משק' הבית'. המנגנון האחראי להוספת החומר הכימי (המתלציה) מזהה אותם על-פי צופן מיוחד שיש להם. את כל שאר הגנים החומר הכימי 'נועל'. בשלב מאוחר יותר, 'פותח' כל תא את הגן שנועד לו וכך הוא יודע לאיזה איבר עליו להיפתח".

דר'ראגב הוא אומר, כי כמעט כל המחלות נובעות מפגם בתהליך ההפעלה של הגנים. למשל, תא סרטני מתפתח מפני שגנים שהיו לא-פעילים מתחילים לפתע לפעול (או להפך). "אם נדע איך בדיוק עובדת מערכת הבקרה על הגנים, אולי נוכל לרפא סרטן ואפילו פיגור שכלי".

### חכמה אין-סופית



הפרופ' סידר: "איך אפשר לא להאמין!"

כל האיברים. אצלנו הם מכונים 'גנים של משק' הבית'. יתר הגנים נועדו להורות לתאים של כל איבר ואיבר כיצד להתפתח ולפעול. יש כאן תהליך מופלא של התמיינות, שבו כל תא בורר לעצמו את האינפורמציה הנוגעת אליו מתוך 'ספר' הדי-אן-איי האנושי (שבו כשלושה מיליארד 'אותיות'). כך נהפכים תאים מסויימים לכבד, אחרים ללב, לעין, וכך הלאה".

### סוגר ופוחח

כיצד נשמר הסדר בהתמיינות זו של התאים? כאן

**ב**שבע שנים קוראים בו על בריאת אדם הראשון וחווה אשתו, ראשית המין האנושי, אנו משוחחים על הפלא האלוהי שבתהליך היווצרות האדם עם הפרופ' חיים סידר, פרופסור מן המניין במחלקה לביולוגיה מולקולרית בבית-הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית בירושלים, ומבכירי החוקרים בעולם בתחומו.

הפרופ' סידר (60), איש מקסים וצנוע, שמצהיר כי האמונה בה' היא חלק בלתי-נפרד מאישיותו ומעבודתו המדעית, נולד בברוקלין שבניו-יורק, עלה ארצה עם משפחתו בשנת תשל"ג והתיישב בירושלים. לאחר שהצטרף לבית-הספר לרפואה הקים את המעבדה הראשונה בארץ לביולוגיה מולקולרית, הנחשבת כיום אחת הטובות בעולם.

### ספר ההוראות של התאים

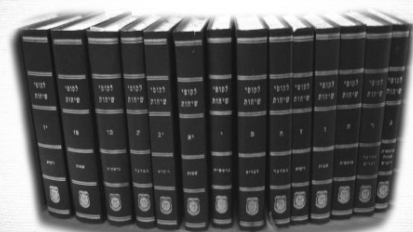
בשנת תשנ"ט זכה פרס ישראל לביולוגיה, לאחר שחשף את תהליך המתלציה, ובכך הצעיד קדימה את המחקר הבין-לאומי של הגנטיקה המולקולרית. מהי מתלציה? מסביר הפרופ' סידר: "גוף האדם בנוי מאיברים, וכל איבר מורכב ממיליארדי-מיליארדים של תאים. בכל תא גרעין, ובכל גרעין אינפורמציה גנטית – די-אן-איי (D.N.A). העובר מתחיל להתפתח מתא אחד, שבו צפון כל המידע הגנטי הקשור לכל הגוף. התא הזה מתחלק לעוד ועוד תאים עד להיווצרות גוף שלם, ולכן בגרעינו של כל תא בגוף נמצא כל המידע הגנטי של האדם.

"ה די-אן-איי הוא כמו ספר ההוראות שנתן הבורא לכל תא בגוף, כדי שידע איך להתפתח ולפעול", מוסיף ומסביר הפרופ' סידר. "בגוף האדם כחמישים אלף גנים. כעשרים אלף מהם נועדו להפעלה זהה של

ככל שמעמיקים בתהליך מופלא זה אי-אפשר שלא לעמוד משתאים נוכח החכמה האין-סופית של הבורא, שברא מערכות מורכבות ומדוייקות כל-כך. "המדע עוסק בניסיון להתחקות אחר השורש, להבין את נקודת המוצא של הדברים", אומר הפרופ' סידר. "אני מתקשה מאוד להבין מדען שהתודע לכל נפלאות הבריאה הללו ואיננו מאמין בבורא. לדידי, האמונה בה' היא חלק בלתי-נפרד מאישיותי, מחיי ומעבודתי המדעית".

## ליקוטי שיחות המוקלט

שיחה לכל פרשה  
משיחותיו של הרבי מליובאוויטש



ליקוטי השיחות בהי"א יק"א

להתכונן לשבת מיום ראשון לפני...

בניסיעה, בישיבה, בבית ולמחנה,

לשמוע, להבין, להחכים ולהתפעל

מוסבר בעברית ברורה ומתומצת

באריזה מהדרת המכילה 12 קלטות

להזמנת: 1-700-704-120

ערוך ומוסבר ע"י הרב אליהו מאיר אליטוב

## פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי עומר

### פתילי ציצית כשרים

**שאלה:** האם יש צורך ב'הכשר' על טליתות וציציות?

**תשובה:** פתילי הציציות חייבים להיות טוויים וגם שזורים על-ידי יהודי בן-מצוות, שיאמר במפורש שעושה זאת "לשם מצוות ציצית". אם ייצורם נעשה שלא לשמה – הציציות פסולות. המתעטף בטלית שנקשרו בה אותן ציציות, עובר בפועל על מצוות-עשה של ציצית בכך שהוא לובש בגד בן ארבע כנפות ללא ציצית. בברכה שהוא מברך עליה הוא עובר על איסור ברכה לבטלה ("לא תישא"). במילים אחרות: מי שיש לו רק טלית כזאת, עדיף שלא יתעטף בה כלל.

זה שנים רבות מצויים פתילי ציצית עבודת-יד בהכשרים טובים. לעומתם, הפתילים המיוצרים במכונה הם הרוב הגדול בשוק, ובטליתות הנמכרות 'מוכנות', קושרים פתילים **עבודת מכונה** בלבד (חוץ במהומנה מיוחדת). יש מגדולי הפוסקים בדורותינו שהשכיחו **עקרונית** פתילים

אלה, בתנאי שבכל פעם שמתחיל הייצור (או שעבודת המכונה נפסקת עקב תקלה טכנית ומפעילים אותה מחדש, אירוע שכיח ביותר), יפעיל זאת יהודי לשמה. אולם למעשה, נכון לעכשיו אין ולא היה כל פיקוח על הייצור במכונה, בארץ או בחו"ל, וייתכן מאוד שהפתילים הללו (הקשורים במאות-אלפי טליתות בכל העולם) אינם **כשרים כלל**, עם כל המשתמע מזה.

עתה נכנסה הרבנות הראשית לעובי הקורה, ומקווים שבעתיד הקרוב יתחיל פיקוח על ייצור הפתילים בעבור החברות הגדולות, וחזקה עליהן שאז אכן יצוין הדבר במפורש בתעודת הכשר, הן בחבילות הפתילים והן על הטליתות המוכנות. **בניתיים**, כל מי שהטלית שלו נקנתה 'מוכנה', או מי שקשר בה פתילים עבודת מכונה, עליו לשאול את רבו "שאלת חכם", כי מסתבר שייצטרך לראווג שיקשרו בה פתילים עבודת-יד בהכשר טוב, כדי שיוכל לקיים בה מצוות ציצית וברכתו עליה תהיה כדת וכדין.

**מקורות:** מנחות מ"ב, רמב"ם הל' ציצית פ"א ה"א. טושו"ע או"ח סי' י"א ס"א-ב וני"ב. 'החשמל בהלכה' (תשל"ח) פ"ח ועמ' 135. שערי הלכה ומנהג או"ח ח"א סי'.

# "שולחן שבת" עושה לכם שבת אחרת

שולחן השבת שלכם יראה אחרת עם הסדרה המופלאה

על כל פרשה שלוש-עשרה שיחות ורעיונות, עשירים וקולעים, בעלי מסר ומוסר-השכל, בשפה שווה לכל נפש. מעובדים מאוצר שיחותיו של הרבי מליובאוויטש, המאיר את פרשיות התורה ואת מועדי ישראל באור מקורי ומיוחד

להשיג בחנויות הספרים המובחרות. להזמנות בכרטיס אשראי (ולא תוספת דמי משלוח): 'יודאיקה', 03-9606120

